

The Rhythm Sellers: vergeten kampioenen

Ruud Overduin

In het DJM-artikel Een Stukje Geschiedenis van Hans Langeweg uit 1996 (1) wordt naar aanleiding van een krantenbericht uit de 'Scheveningsche Koerier' het 'Concours van Amateur Dansorkesten 1941' besproken. In het bijzonder worden de hoofdprijswinnende prestaties van The Swing Papas en The Rhythm Sellers tijdens dat evenement belicht. The Swing Papas werden eerste in de categorie 'Kleine Orkesten'. Mede gezien de latere (op geluidsdrager vastgelegde) verdiensten van deze jazzformatie en haar individuele musici is het dan ook niet verwonderlijk dat later veel aandacht is uitgegaan naar The Swing Papas. Toch mogen ook de verrichtingen van The

saxofonist Henk van Donselaar, die tevens bandleider wordt. In 1939 wordt de band uitgebreid naar onder meer vier saxen. Alle inmiddels 12 leden zijn amateurs, die wonen en werken in of rond Haarlem. Van Donselaar zelf woont op de Verspronckweg. Onderstaande foto is genomen in de concertzaal te Haarlem tijdens een groot bal van dansschool 'Kwekkeboom' en toont de volledige bezetting van begin 1942, die vrijwel gelijk is aan die van augustus 1941. Voor het repertoire wordt als uitgangspunt gebruik gemaakt van 'stock arrangements'. Solo's worden niet uitgeschreven. Wekelijks repeteert men gedisciplineerd in de Kruisstraat

The Rhythm Sellers. Bezetting februari 1942. V.l.n.r.: Henk van Donselaar (ts, cl), Bob Busking (ts, cl), Henk Waelewijn (tp, as), Han Stam (as, cl), Tom Reerink (tp), Jan Koulman (tb), Jos Dekker (tp), Ben Knuyt (tb), Henk Alma (dm), Piet Klip (p), Pim Kruyt (b), John Nijsten (g).

Op 2 augustus 1941 speelde volgens het concoursprogramma Rudy Feenstra piano i.p.v. Piet Klip. Eveneens volgens dit programma werd Jan Koulman vervangen door trombonist Theek Kruyt (de broer van bassist Pim) die in de oude bezetting bas speelde.

Rhythm Sellers, vooral die tijdens het bovengenoemde concours, niet vergeten worden. Wie de onlangs (her)ontdekte live opnamen van 2 augustus 1941 hoort, begrijpt waarom.

Eerst maar eens wat meer achtergrond over deze Haarlemse band. The Rhythm Sellers worden eind jaren '30 (waarschijnlijk in 1937) opgericht door

OOK VOOR UW FEEST

„THE RHYTHM SELLERS“

Bespreekt tijdig Uw datum, gezien de talrijke aanvragen.
manager: B. J. KNUYT - Velsersstraat 84 - HAARLEM

THE RHYTHM SELLERS

o. l. v. H. VAN DONSELAAR

always remember it's a swingband.

gen. manager B. J. KNUYT - VELSERSTRAAT 84 - HAARLEM

*Advertenties van The Rhythm Sellers in
'De Jazzwereld' uit resp. december 1938 en mei 1939*

en de band treedt frequent op tijdens bals en schoolfeesten. De bas wordt daartoe op een bakfiets vervoerd. Met het toenemen van hun populariteit treedt de band behalve in Haarlem ook op in onder meer Den Haag en Zwolle. Er verschijnen al snel advertenties in het tijdschrift 'De Jazzwereld'.

Rond 1940 ligt de leeftijd van de meeste bandleden relatief laag, doorgaans beneden de 20 jaar. De drummer, Henk Alma, werd zelfs eens tijdens het spelen door zijn vader naar huis gesommeerd om daar eerst zijn huiswerk te maken.

Van de toenmalige bandleden is er slechts nog één in leven: de tenorsaxofonist Bob Busking, in Haarlem geboren op 26 februari 1922. Helaas wordt Bob sinds een aantal jaren door een beroerte gehinderd in zijn communicatie. Hierdoor is hij voor een uitgebreid interview niet meer beschikbaar.

In 1939 voegt hij zich als vierde saxofonist bij de band. Bob studeert rond 1940 werktuigbouwkunde aan de Technische Hoogeschool in Delft, maar woont in Haarlem in de Wouwermanstraat om de hoek bij Henk van Donselaar. Bob zal nog tot na de oorlog contact met hem houden.

voortgezet in de vorm van een 'Nationaal Concours van Amateur Dansorkesten'. Het eerste concours georganiseerd door Dolf Dienske, Pi Scheffer en arrangeur Pierre Wijn Nobel vond zoals vanouds plaats in het Scheveningse Kurhaus en wel op 2 augustus 1941 (...).

Dan nu de live-opnamen uit 1941. Het 'Technisch Bureau Lumirex' van Dolf Dienske, destijds gevestigd in de Magnoliastraat in Den Haag, heeft de drie nummers die The Rhythm Sellers tijdens het concours uitvoerden live opgenomen, compleet met een aantal aankondigingen. Dolf Dienske was tevens algemeen programmaleider van het concours en nam zelf deel met zijn 7-mans band Lumirex Mike Serenaders in de categorie 'Kleine Orkesten'. Bob Busking heeft de opnamen op een cassetteband gekregen en decennia later nog op cd overgezet (naar eigen zeggen was hij zijn eigen originele opnamen in de jaren '50 kwijtgeraakt toen hij voor zijn werk met zijn gezin meermaals naar het buitenland moest verhuizen). Zijn zoon Erik heeft deze cd onlangs gevonden, waardoor dit historisch materiaal weer beluisterd kan worden; of en waar nog originelen zijn is

The Rhythm Sellers tijdens het 'Concours van Amateur Dansorkesten 1941'. Op de voorgrond is rechts een deel van de opnameapparatuur zichtbaar

Inmiddels is het peil van The Rhythm Sellers in 1941 voldoende om deel te nemen aan het 'Concours van Amateur Dansorkesten' dat wordt gehouden in het Kurhaus in Scheveningen. Kees Wouters (2) meldt hierover verder: 'Zowel in 1941 als in 1942 werden de jaarlijkse Jazzwereld-feesten, op initiatief van de betrokken musici zelf

vooral nog onbekend.

Volgens het programma zijn de volgende nummers achtereenvolgens uitgevoerd: Fantasie in Es van Jaap Zaatman, New Orleans en House Hop. De laatste twee nummers zijn in het programma aangeduid als Nieuw Orleans en Huis-Hóp, kenmerkend voor de toenemende invloed van de Duitse bezetter op

publieke cultuuruitingen in Nederland met de opening van de 'Nederlandsche Kultuurkamer' in 1942 als dieptepunt. Op de opname is te horen hoe in het laatste nummer The Rhythm Sellers tegen de Duitse 'zuiveringsdrift' ageren door deze compositie met klem aan te kondigen als de Huís-Hop. Het publiek beantwoordt deze symbolische verzetsdaad onmiddellijk met een veelzeggend hoongelag jegens de Duitsers.

De kwaliteit van The Rhythm Sellers wordt al duidelijk in het eerste nummer, de verplichte Fantasie in Es. The Rhythm Sellers doen hun naam eer aan: het ritme is solide en swingend en vormt een gedegen basis voor evenwichtig samenspel. Dan dient zich een wat peinzende sax-solo aan. Na een kort collectief wordt deze gevolgd door een expressieve trompetsolo. Ondersteund door de rest van de band verandert die performance in een uitbundige, volop swingende en dus tamelijk 'on-arische' vertolking. Hierin worden op zeker moment door de bekkens nogal expliciete accenten aangebracht. De culminatie wordt tenslotte ook door de saxen overgenomen, slechts door wat korte thema-herhalingen onderbroken. Het einde van het stuk bevat een zelfspottend effect. Getuige het enthousiaste applaus is voor deze interpretatie van het verplichte nummer algemeen grote waardering. Het volgende stuk is het juweeltje New Orleans, dat Hoagy Carmichael in 1932 schreef en dat sinds 1938 doorgaans in ballad-tempo wordt vertolkt (3) met uitzondering van het tussenstuk. Ook The Rhythm Sellers spelen dit nummer op het concours ingetogen waarbij ervoor wordt gekozen om ook het tussenstuk langzaam te spelen en hierop te improviseren. Het improvisatie-aandeel is in New Orleans daardoor relatief beknopt. De compositie vraagt ook niet echt om meer: de naast de improvisatie zo nu en dan aangebrachte variaties volstaan. New Orleans vormt de opstap naar het finale item van The Rhythm Sellers op het evenement: de zo demonstratief geannonceerde House Hop. Dit swingnummer met een hoog 'riff-gehalte' was in de jaren 1936 en 1937 al enkele malen door Amerikaanse bands op de plaat gezet (4). De

band leeft zich vooral tegen het einde van House Hop helemaal uit. Ondersteund door soepel swingend pianospel wordt een bondige maar krachtige trompetsolo vertolkt met nog meer elan en ongebondenheid dan in het verplichte nummer. Deze expressiviteit zal de Duitse bezetter ongetwijfeld een gruwel geweest zijn. Een overtuigend bewijs dat bij de machthebber deze vertolkingen niet goed waren gevallen, vormt het feit dat de ochtend na het concours de muren van het Kurhaus volgeplakt waren met de tekst 'Hier heerscht de Engelse ziekte' (5).

Een jaar later, op 8 augustus 1942, zetten niettemin de amateur-orkesten, die zich inmiddels hadden georganiseerd in de 'Nederlandsche Vereeniging van Amateur-Dansmusici i.o.', opnieuw een nationaal concours op touw. Ditmaal niet in het Kurhaus, dat i.v.m. met de kustverdediging sinds de zomer van 1942 voor alle publiek gesloten was, maar in de zaal van de Haagse dierentuin (2).

In 1994 heeft Bob gelukkig nog enkele herinneringen op papier gezet (6). Zo weet hij te melden dat ook in augustus 1942 The Rhythm Sellers deelnemen aan de wedstrijd die dan is omgedoopt tot 'Nationaal Concours van Dans-orkesten'. Naar alle waarschijnlijkheid treden zij dan op als Tom Reerink en zijn Dansorkest (7) vanwege het toenmalig verbod op Engelstalige namen. Deze keer vallen The Rhythm Sellers niet in de prijzen (2), opmerkelijk genoeg in tegenstelling tot wat Bob zich herinnert (6). In ieder geval wordt het de laatste officiële Nederlandse dansorkest-wedstrijd in de oorlog. Dan komt al snel een eind aan de voorspoed van The Rhythm Sellers, want in het daar op volgende jaar (1943) wordt de band volgens Bob Busking tijdens een optreden in het toenmalig Gebouw van Kunst en Wetenschappen in Den Haag met harde hand verwijderd door Nederlandse SSers, blijkbaar vanwege hun te 'jazzy' spel. De formatie is toen vrijwel direct ontbonden, temeer omdat al geruime tijd een algeheel dansverbod van kracht was. Er wordt hooguit nog wat gespeeld tijdens particuliere feesten thuis en voor

*In huiselijke kring (2003), v.l.n.r.: Erik Busking, Bob Busking, Ruud Overduin.
Foto: Hannie Busking*

oorlogsgewonden van het Nederlandse leger.

Het is jammer dat we het vooralsnog met deze drie opnamen van The Rhythm Sellers moeten doen. The Rhythm Sellers komen dan ook niet voor in de 'Dutch Jazz & Blues Discography' (9). Evenwel zijn volgens het programma van het 'Nationaal Concours van Dansorkesten 1942' in dat jaar ook weer door het 'Technisch Bureau Lumirex' opnamen gemaakt, waarschijnlijk ook van de inbreng van The Rhythm Sellers. Als deze bestaan, zijn ze tot nu toe niet in de openbaarheid gebracht. Na de oorlog is er nog wel op initiatief van Henk van Donselaar een heroprlichting geweest van de band onder dezelfde naam, maar de omvang, samenstelling, het repertoire en de stijl veranderden drastisch. Naar de herinnering van Bob Busking werd in kleine bezetting gespeeld voor de geallieerden en later tijdens thé dansants in café 'Groenendaal' te Heemstede (6).

Een aantal bandleiden heeft ooit een professionele loopbaan gevolgd. Trombonist Theek Kruijt maakte in de periode 1946-1962 onder de naam Ted Powder furore met diverse eigen combo's en was in de jaren '70 muziekuitgever en producer. Bassist Pim Kruijt en gitarist John Nijsten maakte in de herfst van 1942 plaatopnamen met Jan Mol's Elektro Quartet met Peter Schilperoort. Trombonist Jan Koulman (zie eerste foto), maakte in 1946 nog kort deel uit van The Ramblers. De zoons van Henk van Donselaar hebben als

amateurs in de jaren '60 de muzikale traditie voortgezet met hun band De Bintangs. Ook Bob Busking is uitsluitend nog als amateur klarinet en saxofoon blijven spelen. Hiervan getuigt bijgaande foto, genomen in 2003 ten huize van zijn zoon Erik.

Opmerkelijk detail van deze foto is de door Bob zelf uitvergroete staatsfoto van The Rhythm Sellers uit 1942 op de achtergrond. Tijdens deze jamsessie bleek Bob nog te beschikken over een krachtige toon en de nodige muzikale routine. Wat achteraf zijn laatste performance zou blijken, vond plaats in besloten en ongedwongen sfeer in de Haagse Meloenstraat. Bob gaf het gelegenheidstrio dan ook schertsend de naam Melon Street Jazz Band.

- Voor hun medewerking aan de totstandkoming van dit artikel gaat dank uit naar Bob, Erik en Hannie Busking, Ida Zwertbroek-Busking (de zus van Bob), Bert Methöfer, Ben Kragting en Herman Openneer. Uiteraard zijn nadere aanvullingen over The Rhythm Sellers van harte welkom, in het bijzonder over opnamen van het concours uit 1942. Contact met de auteur kan (bij voorkeur) worden opgenomen via email: Ruud.Overduin@xs4all.nl.

-
1. Hans Langeweg: *Een Stukje Geschiedenis*, DJM nr. 153, 1996, p. 8-10.
 2. Kees C.A.T.M. Wouters: *Ongewenschte muziek*, p. 234. Sdu, Den Haag 1999. ISBN 90-12-08808-9.
 3. Richard M. Sudhalter: *Stardust Melody*, p. 151. Oxford University Press, 2002. ISBN 0-19-516898-4.
 4. Brian Rust: *Jazz Records 1897 -1942*, 5th Edition, p. 182, 598, 1508. Storyville Publ. & Co., Chigwell, Engeland 1982. ISBN 0-902391-04-6.
 5. A. Adama Zijlstra: *Vaar wel, Scheveningen!': bonte herinneringen aan een badplaats*, p. 177. Sythoff, Leiden, 1974. ISBN 90-21-80324-0
 6. Brief van Bob Busking aan Herman Openneer, Nederlands Jazz Archief, 28 oktober 1994.
 7. Programma "Nationaal Concours van Dansorkesten 1942", kopie ter beschikking gesteld door het Nederlands Jazz Archief.
 8. Arie van Breda: *"100 jaar" jazz in Den Haag - New Orleans van de Lage Landen*, p. 256. De Nieuwe Haagsche, Den Haag, 2000. ISBN 90-72766-62-8.
 9. Wim van Eyle (editor): *The Dutch Jazz & Blues Discography 1916-1980*, Spectrum, 1981. ISBN 90-274-9276-X.